

HÅLLBARHET

bara idag eller 100 år framåt?

Baserat på uppgifter från Boverket så motsvarar den årliga kostnaden relaterade till fuktskador i byggsektorn ungefär en årsbudget för försvaret. Samtidigt ser vi att naturskadorna ökar i omfattning och betydliga försäkringssummor betalas ut varje år. Det skriver Karolina Jernelid och Elin Kumlin.

AV KAROLINA JERNELID, FUKT- OCH INOMHUSMILJÖSPECIALIST, BENGT DAHLGREN AB,
ELIN KUMLIN, FUKTSAKKUNNIG PÅ KUMLIN FUKTDIMENSIONERING AB

EN BYGGNAD MÅSTE vara hållbar över tid. I vår mening är en hållbar byggnad även fuktsäker. I detta sammanhang ser vi att klimatförändringarna innebär en ny hotbild för våra byggnader, och förändringarna går fort.

Att skydda befintliga och nya byggnader borde var en självklarhet, men var börjar man och vem är ansvarig?

Enligt SMHI har extrem nederbörd generellt sett ökat i Sverige från 1900 fram till 1930-talet. Därefter blev det en minskning till 1970-talet för att sedan öka fram till idag. Det är mer extrem nederbörd idag än på 1930-talet. Regn som vi idag betraktar som 100-årsregn kommer, enligt SMHI:s beräkningar, sannolikt inträffa oftare i framtiden. Om regnintensiteten exempelvis ökar med 25 procent kommer sannolikheten för det som vi idag kallar för 100-årsregn att fördubblas.

Enligt SMHI är ett 100-årsregn när en nederbörds mängd som, för en viss plats och varaktighet, har en återkomsttid på 100 år. Det innebär att den nederbörds mängden uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång på 100 år.

SMHI konstaterar även för en konstruktion vars livslängd beräknas till 100 år blir den ackumulerade risken hela 63 procent att 100-årsvärdet överskrids någon gång under 100 år. Det innebär att det är troligare att konstruktionen, under sin livslängd, kommer att utsättas för förhållanden utöver den nivå som valts än att den nivån aldrig inträffar.

I arbetet med klimatanpassning är fastighetsägaren ansvarig för sin fastighet, kommunen för kommunalägda byggnader och infrastruktur och staten ansvarar för statlig egendom. En viktig förutsättning för lyckade klimatanpassningsåtgärder är samsyn, samordning och en genomtänkt ansvarsfördelning mellan

Allt skydda befintliga och nya byggnader borde var en självklarhet. Bild: Bengt Dahlgren

stadens förvaltningar och fastighetsbolag.

Arbete med klimatanpassning medför ofta en kostnad, men denna är ofta liten i det längre perspektivet. För det befintliga beståndet handlar det om att skydda den egna fastigheten samt vidta förebyggande åtgärder. Samtidigt ska man inte orsaka problem för närliggande fastigheter. För ett mer utbrett och mer omfattande hållbart arbete bör man hela tiden beakta ett större geografiskt område och ta fördel av styrkan i att arbeta tillsammans.

Genom att arbeta med klimatriskbedömningar kan aktuella klimatrisker identifieras. Bedömningen kan gälla den enskilda fastigheten lika gärna som kommunen eller regionen.

Olika klimatanpassningsåtgärder kan tas fram i syfte att minska riskerna som identifierats. Svårigheten med den här typen av riskhantering och åtgärdsprogram är osvårigheten om framtiden. Vi vet att det idag är mer extrem nederbörd än tidigare, och vi förväntar oss både mer långvariga perioder

av skyfall och mer omfattande skyfall i framtiden. Existerande bebyggelse är som regel inte anpassad till detta och har man inte arbetat med frågorna tidigt i nybyggnadsprojekt är inte heller dessa byggnader rustade för framtiden.

Det är därför av största vikt att utföra klimatriskbedömningar för att undvika skador orsakade av extrem nederbörd. Detta gäller även vid tillbyggnader och vid förtätning i existerande bebyggelse.

För att nå målsättningen om en hållbar framtid och en hållbar byggnad måste frågorna beaktas redan i ett mycket tidigt skede. En medveten byggnadsutformning, genomtänkt placering och hantering av nederbörds mängder vid skyfall är en förutsättning.

När 100-årsregnet kommer måste man vara beredd. Gemensamt för både ny och existerande bebyggelse är att det inte går att skydda sig mot allt, men gör man inget för att hantera risken så har man definitivt förlorat. ■